

Literárna cena Čakanky
za rok 2024

Milé autorky, milí autori!

Vo víre nášho života a rôznorodých činností si plynutie času niekedy neuvedomujeme, občas máme pocit, že životné tempo je prirýchle, inokedy si myslíme, že aj slimák je v pohybe zdatnejší. Všetko môže byť relatívne a individuálne, pociťovanie času tiež. Obracajúc listy kalendára, sme si zreteľnejšie uvedomovali blížiacu sa uzávierku súťaže o Literárnu cenu Čakanky. Pripomínali nám to pribúdajúce maily, prostredníctvom ktorých nám milovníci písania a literatúry zasielali osobne alebo pomocou vyučujúcich svoju tvorbu.

Každý rok sa tešíme a sme zvedaví, čo je nové v krajinách fikcie a literatúry. Sú témy, ktoré sú „večné“, opakujú sa pravidelne a niekedy nás účastníci prekvapia niečím úplne novým. V 15. ročníku témy a motívy boli klasické, z nich sa stala dominantnou láska. O láske sa píše od pradávna, je súčasťou ľudského bytia. Ľudstvo píše o všetkých jej existujúcich podobách. Nás však prekvapila kvantita, množstvo prác v poézii i próze, ktoré sa venovali problematike lásky. Podľa črtajúcich sa zmien vo svetom poriadku sme predpokladali, že autorov budú zaujímať viac rôzne sociálne témy, vojny vo svete, veľká príťažlivosť, ale aj isté nebezpečenstvo umelej inteligencie, inakosť a pod. Možno práve láska je to, po čom ľudia v období neistôt najviac túžia. Milovať a byť milovaný, krásna predstava! Nie vždy je to realita, ale snívať je dovolené. O láske nesnívajú len tínedžeri, ale aj seniori. Je to zaujímavé a potešujúce.

15. ročníka súťaže sa zúčastnili autorky a autori z celého Slovenska, dokonca sa k nám dostali básne a próza z hlavného mesta Francúzska, z Paríža a o ňom sa hovorí, že je mestom romantickej lásky. Prijali sme najviac prác za 15 rokov našej existencie. Ďakujeme všetkým, ktorí do súťaže prispeli. Vymenovať každého nemôžeme, spomenieme aspoň Literárny klub pri ZUŠ Jána Melkoviča zo Starej Lubovne, SSOŠ v Revúcej, SPŠ v Leviciach, SVŠ v Nitre – Drážovciach, SZŠ v Nových Zámkoch a ZŠ s materskou školou v Prašiciach, ktorí nám poslali príspevky od viacerých žiakov.

Nebud'te sklamaní, ak nenájdete svoje meno medzi ocenenými autormi. Určite príde čas, keď sa Vám podarí umiestniť sa v niektorej literárnej súťaži, veď na Slovensku je ich veľa. Písať a zrkadliť svet jednotlivca i človečenstva je príjemná a ušľachtilá činnosť.

Čakanka, n. o.

Oblasť tvorby dospelých autorov

Poézia

1. miesto

Bibiana Buchelová

Na slnečnom tróne jesene

*Len niekoľko nádychov pred úsvitom
medzi letom a jeseňou
píšem ti potajme*

*prvý striebro-zlatý list
Je trochu iný ako vtedy
keď sa nám život ešte zelenal
 a srdcia zvonili-zvonili
 ako na poplach
 v rozochvených objatiach...*

*Ale stále je to o láske
medzi nami
 aj keď jej trochu
zosiveli vlasy – stále v nás dýcha
ticho a pokojne – vie že je tu doma
 v každej molekule vzduchu
 v každom dotyku
 v spoločnom jazyku bez slov*

*Má večné miesto na slnečnom tróne
v samom strede srdca
 navzdory dňom
keď nás to spolu bolí
 a vôbec nič neladí
no vieme – rovnako ako voľakedy
 ľúbime sa a to je jediné
 čo nepodlieha zmene:
kráčame ruka v ruke
 pozvoľna
 vlastnou cestou
 do jesene...*

2. miesto

Anna Lažová

Faloš

*Hráme sa na pretváрку
v nekonečnom
čase hriešneho života
Dušu ponárame
do vlastných snov
Vitrínu hriechov
zamykáme na kľúčik
a tieň duše
meníme na egoizmus
falošných pocitov
Bez ľútosti splývame
s armádou intrigánov
všedného dňa*

Nedeľa je ďaleko...

Svet

*Svet zvoní dažďom
a plný bláznov
vysiela patetické frázy
a hľadá nové vzťahy
Možno rozkvitnú
srdcia i prázdne vázy
a v bodľavom svete
svet podá pravú ruku nehe*

3. miesto

Edita Gráčiková

Čo je láska

*Možnože láska je ticho
Vo svete plnom kriku
Život nám do vlasov vdýchol
Striebristý závoj zvyku*

*Možno je láska len chvíľa
S niekým, kto povedľa kráča
Maličký kúsok, či míľa
Včas skončiť... v pravý čas začať*

*Možno je najkrajším zdaním
Keď sme si bezhlavo blízki
Nieкто ju pre nás chráni
A vkladá ľuďom do kolísky*

*Možno je láska ten pocit
Byť súty i z prázdnej misky*

Dôvera

*Dôvera, keď vedieš ma cestou
V diale nepoznané
Pre mňa ešte neznáme sú
No ty ich dobre poznáš, Pane*

*Dôvera, že dáš mi silu
Hoc teraz jej veľa nemám
A keď prídu momenty, tak ťažké
Ty neodídeš, len tak, do stratena*

*Dôvera v teba, no i v seba
V život, ktorý rôzne chvíle nosí
V ľudí, ktorí tak ako ja - žasnú
Že svet ešte sníva a o lásku prosí*

*Dôvera, že nespýtaš sa nikdy, Pane:
„A ty, človek .. KTO SI?“*

Cena za nezlomnú vieru v dobro

Lenka Podhradská

Drink

Každý dník,

pijeme drink.

Ten drink sa Život volá,

niekedy sa nám darí,

inokedy čiha na nás smola.

Pijeme ho dúšok po dúšku,

túžime stretnúť šťastie na každom kúsku.

Zdravie je šťastia brat,

snáď nás bude poslúchať.

Občas sa do cesty pripletie,

nenávisť, zlosť a egoizmus,

vtedy je život jeden hnus.

Poznám však riešenie,

všetko zlé od nás vyženie.

Primiešajme tam radšej,

nehu a dobrotu,

to je kľúč k šťastnému životu.

Môžeme ho lyžičkou lásky osladiť

a s chuťou piť,

svoj život šťastne žiť.

Cena poroty za báseň pre deti

Eva Szilvová

Plameniak

*V Afrike už vodné vtáky
preskúmali všetky mláky.
Čo ružový plameniak?
On je kráľom všetkých mlák!*

*Prekrásneho plameniaka
zablatený terén láka.
A ten jeho zobák krivý
vždy dokáže samé divy.*

*V močaríne vodu cedí,
na vajičku v blate sedí.
Sfíka vodu zobákom,
kôrovce v nej majú dom.*

*A keď zbadá nepriateľa,
čo je veľa, to je veľa,
ihneď spustí poplach – krik!
Je to starý vtáčí trik!*

*Jeho snaha prešla skúškou,
večer má už plné bruško.*

Oblasť tvorby dospelých autorov

Próza

1. miesto

Marián Nomilner

Spomienka na otca

(Úryvok)

Bol príjemný jesenný deň, plný teplých slnečných lúčov neskorého babieho leta. Do prvého novembra, Sviatku všetkých svätých, chýbali iba dva dni... Cintorín pripomínal jednu veľkú pestrofarebnú kvetinovú záhradu. Hrobové miesto môjho otca, okrem vkusnej ikebany, zdobila najmä kytica žltých chryzantém. Opadané lístie z aleje javorových stromov, ktoré vietor vždy s chuťou rozfúkal, bolo odstránené, náhrobný mramorový kameň bol čistý, vyumývaný a priam sa ligotal v lúčoch jesenného slnka. V duchu som ocenil dobre odvedenú prácu cintorínskej služby, ktorú som si počas pobytu v zahraničí vopred objednal. Do kahanca som vložil novú elektrickú sviečku, ktorej blikotavé svetlo dokonale imitovalo plameň skutočnej horiacej sviečky. Zahľadel som sa na pozlátený nápis vysekaný do mramorovej tabule. Neveriacky som si opäť pripomenul dátum jeho narodenia aj úmrtia. Mal iba štyridsaťpäť rokov, keď nás náhle, za tragických okolností, navždy opustil. Ťažký pracovný úraz... So sklonenou hlavou som si uvedomil, že od jeho smrti práve uplynulo rovných päťdesiat rokov. Smutné jubileum... „Ach, otec, otec, ako veľmi si mi chýbal... a stále chýbaš!“ slzy sa mi tisli do očí.

Urobil som zopár pamätných záberov. Ako profesionál som zvyknutý nosiť malú digitálnu videokameru vždy so sebou...

Moje tiché rozjímanie zrazu narušilo naliehavé volanie: „Petrik, neutekaj, počkaj ma!“

Malý, sotva trojročný chlapček sa na priľahlom chodníku po dvoch-troch krokoch zastavil a otočil sa: „Ale ocko, ja sa už veľmi teším, mamička nás určite čaká!“

„Chúďa chlapček,“ pomyslel som si. Prišlo mi ho ľúto, práve tak, ako aj jeho otca – vdovca. Určite ešte nemal ani tridsať...

Posadil som sa na novú záhradnú lavičku, ktorú iba nedávno osadili pri okraji chodníka hneď oproti otcovmu hrobu. Zľahka privieram oči. Nie však preto, aby som si ich chránil pred slnečnými lúčmi, tie svietia poza môj chrbát, ale preto, aby som sa mohol ľahšie sústrediť a nerušene oddávať svojim nostalgickým spomienkam.

Vidím, ako mi podáva svoj malý fotoaparát a pouča ma. Jeho hlas počujem jasne a zreteľne. Ako by naozaj stál pri mne.

„Pozri, takto si nastaviš clonu... takto expozičný čas. Tu, na stupnici výsuvného objektívu, si nastaviš požadovanú vzdialenosť. A takto sa do neho vkladá kinofilm,“ ukazuje mi názorne. S pootvorenými ústami hltám každé jeho slovo.

„Vidíš, je naozaj veľmi jednoduchý. Svojho času to bol špičkový fotoaparát. Na jeho kvalitu sa mohli spoľahnúť aj slávni cestovatelia Zikmund a Hanzelka, keď ho používali na svojej ceste po Afrike,“ povie s istou dávkou hrdosti. Od prekvapenia a náhlejšej zvedavosti si idem oči vyočiť.

Usmeje sa a fotoaparát mi pobavene berie z rúk. Vie veľmi dobre, že tomu všetkému nemôžem rozumieť. Mám iba sedem, či osem rokov.

Pohladí ma po vlasoch a otcovsky chytí okolo ramien.

„Tak čo, chceš sa naučiť fotografovať?“ spýta sa.

Váhavo pokrčím plecami, no napokon prikývnem.

„Výborne!“ zaraduje sa otec.

„Odteraz budeš mojím učňom. Neboj sa, všetko ťa naučím, veď tento fotoaparát bude raz tvoj,“ povie vážne a pritom sa usmieva. Vtedy som netušil a určite to netušil ani on, že sa tak stane už čoskoro, no za veľmi smutných okolností...

Vysvetľuje mi a názorne ukazuje, ako na fotoaparáte jemne stláčať spúšť a zároveň ho držať tak, aby obrázok nebol rozmazaný: „Vidíš, spúšť je dvojpáčková. Spodná páčka slúži k natiiahnutiu mechanizmu a vrchná k spusteniu uzávierky.“

Chápem a na znak súhlasu horlivo prikyvujem. Vďaka jeho systematickému školeniu sa veľmi rýchlo učím, ako pri rôznych svetelných podmienkach správne nastaviť clonu, vhodný expozičný čas a tiež ako skusmo odhadnúť správnu vzdialenosť. Po nejakom čase sa konečne teším na svoje prvé samostatné fotografovanie.

„Kam sa podela moja hlava?“ opýta sa pobavene, keď mi neskôr ukazuje ešte mokrú fotografiu, ktorú práve priniesol z tmavej komory. Teda z kúpeľne, ktorá v byte dočasne slúži na tento účel.

„A na tejto fotke, od kolien dole, kde mám zase nohy?“ nezdrží sa smiechu.

„Urobil si zo mňa hotového invalida, takto to ďalej nepôjde!“ snaží sa ma „akože“ prísne karhať.

Pri tejto spomienke som sa zhlboka nadýchol a pre zmenu pousmial zase ja. Otvoril som oči a sediac na lavičke, som so záujmom začal vnímať svoje okolie.

2. miesto

Judita Ďurčová

Vesmírna diskotéka

(Úryvok)

Nad jesenným obzorom sa práve rozprestrelí ružové chmáry. Pokým nečujne kráčam po temravom cintoríne, pod nohami mi grandiózne vŕzga novembrové lístie. Jeho tichý koncert sa síce nesie v škripavom duchu, no dnes mi v ušiach znie ako rajska hudba... Nečudo, veď je Sviatok všetkých svätých a vtedy sa zvyčajne roztvára danajské nebo, aby z neho na zem pršali mlčanlivé tóny nebeských árií znejúce v duši všetkým, ktorí z úprimného srdca smútia za svojimi zosnulými...

Musím vyjsť s pravdou na bubon. K týmto trúchliacim jedincom patrí už celý rok aj ja sama. Vlastne som k nim patrila odjakživa, keďže môj duch bol od narodenia poznamenaný vrodennými záchvatmi melanchólie. Okrem týchto deprimujúcich stavov som prežívala aj desivý pocit izolácie od svojho okolia, ktoré samotárskym poryvom mojej duše nevelmi rozumelo. Zvyčajne som si pripadala osamelá ako kôl v plote či ako kláštorná vŕba šumiaca na brehu jarného potoka. Tento stav prelomilo až obdobie môjho vysokoškolského štúdia na Drevárskej fakulte, ktorá bola súčasťou Technickej univerzity vo Zvolene. K jej bránam som to nemala ďaleko, keďže táto vzdelávacia inštitúcia sídlila priamo v mojom rodnom meste. Začala som ju navštevovať s horlivou víziou, že jedného dňa sa zo mňa stane odborníčka na drevársky priemysel. Po štúdiu na Katedre drevárskych technológií som sa mienila zaoberať konštruovaním drevených stavieb a nábytku. Pre ženu to síce nebolo tradičné povolanie, no ja som nikdy nepatrila ku vŕšedným príslušníckam svojho pohlavia. V žilách mi odjakživa kolovala skôr mužská než typicky ženská krv a príroda ma navyše obdarila aj neutíchajúcou túžbou po poznaní. Nečudo, že som bola excelentnou študentkou, ktorá takmer všetok voľný čas trávila ležaním v knihách. Okrem tejto záľuby som si však našla čas aj na občasné posedenia s partiou spolužiakov. Ako to už býva zvykom, v jej radoch sa našlo i zopár neposedných excentrikov. S tými akoby jednotať šili čerti a neustále sa predbiehali vo vymýšľaní zábavných kratochvíľ. Po nociach však najradšej vymetali zvolenské bary a diskotéky, kam moja samotárska noha nikdy ani len nevkročila. Keďže to veľmi dobre vedeli, jedného májového večera ma lišiacky prekabátili. Povedali mi, že na centrálnom Námestí SNP sa koná verejné posedenie milovníkov literatúry organizované miestnou Krajskou knižnicou Ľudovíta Štúra, čo som uvítala s priam búrlivým nadšením. Po príchode na inkriminované miesto však moje poznania chtivé zuby klepli naprázdno. Jarné námestie zívalo prázdnotou. Prv než som sa stihla spamätať, hlúčik spolužiakov ma

s chichotom vtiahol za najbližší roh, kde trónil vychýrený lokál s priliehavým názvom The Secret Bar.

V jeho neónových útrobach sa ozývala hlučná hudba pretkávaná svetlami reflektorov a divým tancom nesúcim sa v znamení modernej hudby. Keďže som nikdy neholdovala diskotékovým radovánkam, túžila som sa zvrtnúť na opätku a okamžite opustiť miestnosť. Štvorica mojich podarených kumpánov ma však rázne zadržala. Schytili ma a so smiechom odvliekli do najbližšieho kúta, kde ma usadili za barový pult. Chcela som protestovať, ale môj rozhorčený hlas zanikol v nesúrodnom hluku vravy a ohlušujúcej hudby. A tak som tam hodnú chvíľu iba nemotorne sedela, obzerajúc sa vôkol seba ako splašený zajac. Z rušivých úvah o prítomnom dianí ma znenazdajky vytrhol príjemný hlas mladého muža. Bol stredne vysoký, no zato štíhly ako jarný topol a od hlavy až po päty bol vyfintený v rifľovom outlooku. Usmievavé oči nezábudkovo modrého odtieňa mu spoločne zakrývala plavovlasá ofina, ktorá miestami prechádzala do špinavej blond farby. Zjavil sa predo mnou ako tajomný diskotekový fantóm a zaliečavo ma požiadal o tanec. Nebola som žiadny parketový lev a tak nečudo, že som sa spočiatku zdráhala. Bol však neoblomný ako skala a po chvíli vzájomného handrkovania sme sa ocitli na parkete. Keďže nám intenzita hudby bránila v nadviazaní zmysluplnej konverzácie, bok po boku sme mlčky pretancovali takmer celú noc.

Keď vôkol nás na svitaní konečne utíchol virvar bláznivej tancovačky, mladík ma galantne odprevadil domov. Pri vchodových dverách nášho paneláka sme na dôvažok prehodili zopár slov. Nakoniec ma pozval na rande, z čoho sa mi div nepodlomili kolená! Bez mučenia sa totiž priznávam, že dovtedy som ešte nikdy na rande s mužom nebola. Keďže ma nesmierne priťahoval a jeho nenútená pozornosť mi imponovala, bez váhania som súhlasila.

Stretli sme sa hneď na druhý deň, a to priamo uprostred mestského parku. V konároch okolitých stromov rozmarne trilkovali vtáky a poludňajší vzduch bol nasiaknutý vôňou jarných orgovánov. Mój šarmantný spoločník ma zaviedol k najbližšej lavičke, kde sa nám obom znenazdajky rozviazal jazyk. Prezradila som mu, že sa volám Eliška, mám dvadsaťdva rokov a som študentkou tretieho ročníka tunajšej technickej univerzity. Keďže som k nemu chcela byť úprimná, nezatajila som ani zmienku o svojej samotárskej a hĺbavej povahe. Zdalo sa však, že ho to nijako nevyviedlo z rovnováhy. Hoci bol už na prvý pohľad z celkom odlišného súdka ako ja a v očiach mu žiarili plamienky excentrickej veselosti, bolo evidentné, že ho priťahujem ako magnet. Iste aj vďaka tomu bez okolkov na mňa vyrukoval s informáciami o svojom živote, čo som uvítala s neskrývaným nadšením. Dozvedela som sa, že jeho meno je Matej Práznovský, pochádza z neďalekého Žiaru nad Hronom a k nám do Zvolena dochádza za prácou. Je učiteľom nemeckého jazyka a telocviku na Cirkevnej základnej škole svätého Dominika Saviu a ako sa mi sám zdôveril, táto práca ho naplňa rovnako vášnivo ako turistika, rýchla jazda na motorke či pravidelné vymetanie barových diskoték.

Cena poroty za prózu pre deti

Marta Bis

Alicine Vianoce

Strašidlo

(Úryvok)

Bola neskorá jeseň.

Koruny stromov dohrávali poslednú farebnú symfóniu a pri každom tóne dopadol na zem ďalší unavený list. Zacengotal pritom ako ten najjemnejší zvonček.

Aspoň tak sa to zdalo Alici a jej priateľom Lenke a Oliverovi, ktorí sa prechádzali v parku oproti ich ulici. Lahodne vnárali unavené nohy do šuštiaceho farebného koberca. Začal padať súmrak a tak svoje kroky nasmerovali domov.

Zajtra začína advent.

S rodičmi a starším bratom Tomášom zapália prvú sviečku na adventnom venci. Alica ho dnes vyrobila so svojou mamou. Nemohla sa už dočkať.

Tento čas pre ňu znamená veľa.

Všetko naokolo začína voňať akousi zvláštnou príchutou blížiacich sa Vianoc. Ako symbol začiatku najkrajšieho obdobia roka sa zajtra na námestí rozsvieti vianočný stromček. S kamarátmi sa dohodli, že sa o pol štvrtej všetci stretnú pred kostolom a každý si prinesie aj lampášik.

Bola to u nich v mestečku dlhoročná tradícia. Vždy na prvú adventnú nedeľu si jeho obyvatelia prinesú lampióny alebo lampáše, a keď sa na nebi rozžiari prvá hviezda, zapália sa aj svetlá v nich. Tento nádherný lampiónový sprievod potom prejde od kostola na námestie, kde sa slávnostne rozsvietia aj svetielka na vianočnom stromčeku, ako symbol nádeje a svetla, ktoré nás sprevádza a ktoré si každý z nás nesie so sebou vo vnútri svojho srdca.

Nadšene sa zhovárali a Alica pritom nežne popoháňala malého kučeravého psíka Bruna, ktorého po ceste vábili rôzne neznáme pachy. Malý ňufák pchal do kôp zosúšeného lístia tak hlboko, že neraz mu z nich ostal trčať iba huňatý chvost. Keď odtiaľ vykukol, vyzeral ako strapaté listové strašidlo.

Alica s priateľmi sa na ňom skvele zabávali. Ani sa nenazdali a boli pred Oliverovým domom. Silnejúci chladný vietor ich donútil rýchlo sa rozlúčiť. Chlapec za dvojicou kamarátok ešte chvíľku pozeral, kým za sebou zavrel veľké vchodové dvere. Obe bývali v susedstve a o chvíľku boli tiež doma.

Alica obom zamávala na rozlúčku a spolu s malým fľakatým nezbedníkom vošli do príjemne vyhriatej chodby. Kocúr Chumáčik, ktorý bol biely ako chlpatá snehová guľa, oboch privítal hlasným mňaukaním. Nevedel sa už dočkať

kamaráta, ktorému sa bleskurýchlo zahryzol do ovisnutého ucha. No psík nezaváhal ani sekundu a obratne mu útok vrátil. Vzápätí

sa už na zemi kľbčili. Kotúľali sa, váľali a vystrájali pri tom všakovaké akrobatické kúsky.

Alica si ich skoro vôbec nevšimla, na ich hry bola dávno zvyknutá. Pomaly si vyzliekala kabát, no pritom sa jej z hlavy zošmykla čiapka.

To ste mali vidieť! Bruno na ňu zaútočil a schmatol ju, ani čo by bol na lov priamo vycvičený. Chumáčik neotáľal a zdrapil ju svojimi ostrými pazúrikmi. Nečakané doťahovanie netrvalo dlho, lebo natiahnutá vlnená čiapka s obrovským brmbolcom zrazu vyletela do výšky a šikovým obratom pristála na bielom kocúrovi.

Ten sa tak náramne preľakol, že vystrelil hore schodmi ako namydlený blesk. Alica od prekvapenia nestihla vydať ani hláska, keď videla, ako razom jej vlnená čiapka ožila a s natriasajúcim brmbolcom sa ženie hore schodiskom. Namierila si to priamo do bratovej izby. V päťách jej samozrejme letel Bruno, ktorý sa ju snažil, stoj čo stoj, dohnať.

Príjemné ticho sa v sekunde zmenilo na vyplašený Tomášov rev. Nečakaný vpád bežiacej čiapky a loviaceho Bruna ho tak vyľakal, že v okamihu vyskočil spoza počítača, kde práve zdolával piaty level obľúbenej hry. Bol do nej tak pohrúžený, že vpád tých dvoch pojašencov ho úplne vyviedol z miery.

Až keď vo dverách uvidel Alicinu hlavu, začal sa pomaly spamätávať.

Takmer naraz s ňou vbehli do izby aj rodičia, ktorých Tomášov krik vystrašil. Zmätený Chumáčik, pri snahe vyslobodiť sa z čiapkového zajatia, narážal do všetkého, čo mu stálo v ceste. Konečne sa mu to, s nemalou Brunovou pomocou, podarilo.

Dostal sa z nej celý naježený a vyzeral, akoby do neho práve udrel blesk. To bolo smiechu!

Alica sa za brucho chytala a oco s mamou si utierali slzy, ktoré sa im od smiechu kotúľali po lícach.

Len Tomášovi akosi stále nebolo do smiechu. Snažil sa nestratiť aspoň tú poslednú štipku dôstojnosti, ktorá mu ešte ostala.

Bruno ukoristil čiapku a s vrtiacim chvostom ju priniesol Alici. Tá ho nežne pohladila po chrbte. Nestalo sa to prvýkrát, že jej čiapka skončila ako korisť v pazúroch tých dvoch šibalov, ale po prvý raz s ňou dokázali poriadne vystrašiť jej neznesiteľného brata, čomu sa Alica v duchu poriadne tešila. Veď aj on si ju ustavične doťahuje, robí jej naprieky a neustále do nej dobiedza.

Títo dvaja mu to teraz tak trochu vrátili za ňu.

Chumáčikovi rozježená srsť naďalej trčala na všetky strany sveta a ten pohľad nevydržal už ani Tomáš. Rozosmial sa z plných úst.

Kocúr nechápal, čo je každému také smiešne, a začal si neposlušný kožuch dôkladne oblizovať. Otrasený z nečakaného zážitku a možno aj trocha urazený za to, že sa na ňom každý smeje, sa nenápadne odpratal do svojho pelechu.

Bruno okamžite bežal za ním. Lebo aj keď ich kľbčenie nebralo konca kraja, predsa len to bol jeho najlepší kamarát. Pritúlil sa k nemu a o chvíľu si už obaja spokojne hovel pri praskajúcom krbe.

Oblasť tvorby mladých autorov

Poézia

1. miesto

Sára Hudáková

nádej

*búrka mi zúrivo
búcha na okno
silnejšie a silnejšie
nevzdáva sa
vietor rozfúkava záclony
žiarovka prestala svietiť
perie z periny
pod ktorú som sa schovala
sa rozutekalo na všetky strany
v kúte sliepňa hromnička*

objatie

*rozhovor srdc
tesne vedľa seba
lieči
som závislá*

*aspoň na chvíľu
som v bezpečí*

2. miesto

Kristína Miklošková

stát v poli slnečníc

*a točiť sa s nimi
za slnkom
tancovať v tempe dňa
a nepohnúť sa z miesta
čakať na láskavý dotyk človeka
a obdivuhodný pohľad
na krásu
ktorú práve hladí*

*ostaňme tam
a zastavme čas
pre nás*

*možno vtedy bude teraz
a ty mi možno môžeš povedať
odkaz
ako ďaleko je odo mňa k tebe
až
možno môže byť zrazu zraz
našich duší v očiach*

3. miesto

Natália Lacinová

Spomienka

Uletel si, bezo mňa

Preč a ďaleko.

Tak veľmi mi chýbaš.

Stále ťa hľadám, keď prídem domov

Túžim ti povedať, ahoj, ocko, som doma.

Ty si bol mojím domovom

Nestihla som ti to povedať.

Tam hore, si ťa predstavujem ako vtáka z čeľade astrildovitých

Vidím ťa a m pocit, že ten vánok, čo fúka, si ty.

Neboj sa, nezabudla som na teba, na teba sa nedá zabudnúť.

Bol si mojím jediným pevným bodom.

Bola som šťastné dieťa

Pamätám si, ako si ma učil starať sa o holúbkov a iné vtáky

Keď sa pár zahniezdi, treba hniezdo nahrievať, aby mláďatá nezamrzli.

Ja som zamrzla, zasekla som sa ako semienko na asfaltovom poli

Neviem sa stať prvoklíkom ani rozkvitnúť

Ostáva len jednoduchosť bytia.

Zmes pšenice, prosa, kukurice a ovsu

Vtákom treba meniť zrna každý deň, pretože aj keď vyzerá, že miska prekypuje

Je prázdna.

Pripomína mi to tvoj hrob

*Túžim, aby neexistoval, bol prázdny.
Občas rozmýšľam, aké by to bolo,
Keby vtáky z čeľade astrildovitých lietali aj u nás.*

*Aké by bolo utopiť sa vo vode, ktorú obmieňame každý druhý deň.
Závislosť na ročnom období
Ak je teplo, treba tácku s vodou meniť každý deň, aby nevznikali baktérie
COVID 19, CHRONICKÁ LYMFATICKÁ LEUKÉMIA.*

*Najvzácnejšie vtáky mali zelenomodré bruško
A vždy čvirikali inak ako ostatné.
Nikdy si nevravel veľa, no keď si prehovoril,
Hovoril si inak, ako keď rozprávajú ostatní.*

*Pamätám si tvoju vzácnosť,
Pamätám si hrud', na ktorej si mi dovolil pokojne zaspať.
Tvoje veľké, no jemné ruky
Ako ma objímali a hladkali po hlave.*

*Nechcem žiť bez teba.
Už som to skúsila, ďakujem, stačilo, vráť sa.
Prosím, vráť sa.*

*Povedz mi ešte o vtákoch a o ich slobode
Tak ako sa spievalo v tej piesni, ktorú si mal rád.
Dodnes ju hrávam na strunách gitary.*

Oblasť tvorby mladých autorov

Próza

1. miesto

Sofia Machová

Jarné prebudenie

(Úryvok)

Čakala som Janu. Mala prísť na jarné prázdniny. Písala mi, že nemala síce veľa plusových bodov, ale vraj sa za posledné obdobie veľmi snažila. S manželom sme sa na ňu tešili, no musel práve v čase, keď bude doma, odísť na služobnú cestu. To znamená, že budeme bojovať doma samé dve. Už teraz sa na ňu teším, hoci na Vianoce to s ňou nebolo ružové. Keď sme spolu volali, bola nemastná-neslaná a moje plány o spoločných aktivitách hneď zavrhla. No vnútorne som sa aj tak tešila, ako vždy. V deň Janinho príchodu som mala už pripravenú večeru a vzala som si dovolenku. Predtým som bola nakúpiť, medzičasom prišla Jana, tresla tašku a zrejme išla za svojou partiou. Bolo mi to ľúto. Obávala som sa, aké budú tie jej prázdniny so mnou. Nedostala som ďalšiu dovolenku, tento večer mal byť náš a Jany nebolo. Ráno som išla do práce a očakávala som, že keď prídem, bude nám fajn a aký-taký poriadok. Janu som totiž vždy musela nútiť do domácich prác a ani o prácu navyše a z vlastnej iniciatívy nemala záujem. Otvorila som dvere a hneď bolo vidno a cítiť, že tu Jana nie je. Všade ticho, plno riadu, nedopitý čaj, rozhádzané oblečenie a nevybalená taška. Topánky rozhádzané, len som trpla, aby k nám niekto neprišiel. Premýšľala som nad tým, či jej to vytknem, alebo sa budem tváriť akoby nič, nech prežijeme spolu pekný týždeň. Vedela som v tej chvíli, že to nie je správne, ale dávno doma nebola a chcela som s ňou prežívať pohodu. Jana sa totiž veľakrát vedela postarať aj o nepohodu a boj, ako s každou pubertiačkou. No veď uvidíme, aký bude celý týždeň, povedala som si v duchu. V práci som mala uzávierky, chodila som veľmi unavená, ani manžela nebolo. V ten večer som pripravila len minútky s dusenou zeleninou. Ešte som len krájala zeleninu, keď sa otvorili dvere a Jana vpálila do bytu ako víchor. Začala nahlas rozprávať, aká je unavená a veľmi hladná. Navyše, že ju bolia nohy, lebo s kamoškami prešli celé mesto aj zo dvakrát. Prebehli vraj všetky obchody a vôňa, ktorá sa niesla zo snacku, ju pritiahla domov, inak by ešte neprišla. To ma v tej chvíli zaboľelo. V duchu som sa hnevala, aký má prístup, ale keď som ju videla s chuťou jesť a mľaskať, tak ma zlosť prešla. Niekoľkokrát si nabrala, akoby nemala dna. Odfúkla si, zdvihla sa od stola a zamierila k televízoru. Ani vo sne ju nenapadlo pomôcť mi v kuchyni a prehodiť so mnou pár slov, čo a ako. Medzitým odišla do svojej izby a pustila si hudbu na plné pecky. Už som aj niečo z

kuchyne šomrala. Chcela som vedieť, ako sa jej darí, aké má známky, a čo na internáte. No vôbec ma nepočúvala, lebo v tom hluku hlasnej hudby ťukala ešte aj do telefónu. Akoby som tu pre ňu ani nebola. Takéto nálady mávala aj cez Vianoce, keď ju niečo trápilo. Po dokončení upratovania kuchyne som si sadla na pohovku a asi som aj zadriemala. Keď som sa presunula do kúpeľne a chystala sa spať, už bola všade tma, ticho a Jana sladko spala. Zmocnil sa ma nepríjemný pocit. No netušila som vôbec, čo by jej zase mohlo byť. Uvideli sme sa až na druhý deň ráno, prehodili dve-tri vety a letela som do práce. Rozhodla som sa ísť pešo, lebo bolo pekne a chcela som aj premýšľať, ako bude vyzerat' náš druhý večer, aby to bolo inak ako včera. Bolo to moje želanie. Jana je jediné moje dieťa a chcem pre ňu to najlepšie. Jana trávila aj ďalší prázdninový deň v meste. Samozrejme, ako to už medzi dospievajúcimi dievčatami býva, Jana sa pohádala so svojou najlepšou kamarátkou a zasiahlo ju to. Bola smutná, nevedela, ako to vyriešiť, aby všetko bolo ako predtým. V tej chvíli to nemala komu povedať, lebo všetky ostatné kamarátky odišli spoločne na lyžovačku mimo mesta. Možno sa zdúva, lebo som s tým nesúhlasila, aby išla lyžovať. Premýšľala som, že to môže byť ten dôvod. Neskôr som zistila, že nie. Po návrate z práce znova ten istý kolotoč. Večera, upratovanie a navyše som sa Jany ani nespýtala, na čo by mala chuť. Pomyslela som si, že keď nekomunikuje, nech si ani nevyberá. Deň a večer bol taký istý ako predtým. Už však nebola taká veselá, ani hudba nehrala tak hlasno a už vôbec neťukala do telefónu. Videla som, ako Janu niečo dusí, a chce sa porozprávať. Asi ani nemala odvahu po včerajšku. Možno mala výčitky svedomia. Stala som si do okna, na parapete nepoliate kvety a všimla som si špinavú záclonu a ani kredenc nevoňal čistotou. No, pravdupovediac, po náročnom dni sa mi už nič nechcelo a viac ma trápila Jana ako nejaká záclona. Len som trpela, aby tento týždeň nikto k nám neprišiel. Poriadok, neporiadok. Chcela som sa venovať Jane. Nejaké kino a tak. Ďalší deň sa v práci krátil a blížila som sa domov. Nevieť ani, či som sa vôbec tešila. Všetko rovnaké ako vajce vajcu. Po dni, aký som mala, som bola rada, že som zbúchala večeru. Provokovala som Janu, nech aspoň cibuľku nakrája, no opäť kukala do telefónu a bola celá nervózna.

Mňa znervózňovalo cinkanie SMS-iek a nepohoda v ovzduší. Z Janinho správania a komunikácie bolo jasné, že ju niečo trápi. Nervózne pri tom žula žuvačku, ktorú neskôr prilepila o stoličku. No ja som nemala snahu pýtať sa jej, čo ju trápi, lebo mala nepekne správanie, odkedy prišla domov. V hlave som mala iba otázniky, ako dlho do noci mi bude trvať práca, ktorú som si musela doniesť domov, aby som všetko stihla. Je to u mňa vždy tak začiatkom roka a Jana to vie. V byte nebola bohvieaká nálada. Ja nad papiermi, Jana zalezená v izbe, zavreté okno a prítmie.

2. miesto

Natália Točková

Dievča s červeným rúžom

(Úryvok)

SOFIA

„Uvidíme sa o 100 dní a 101 noci,“ to bolo posledné, čo herec povedal predtým, ako stratil silu slova. Spadol do náručia svojho jediného pokušenia a zároveň hriechu. Jeho márnosť prehovorila: „Bež!“ Bol to skôr výkrik do prázdna, ktorý privolať tmu v celom hľadisku. Potlesk sa skrížil s pískaním. A koniec? Bude sladký alebo horký?

S odchodom poslednej žiarovky som ostala stáť na kraji chodníka. Autá privolávali vietor. Boli ako zdivené kone, hľadajúce svoje miesto na prežitie. Ja som ešte stále vydychovala tie riadky, ktoré sa rozplynuli na pódiu. Vo víre špekulácií, kedy sa opäť stretnú, ma prerušilo silné zatrúbenie. Myšlienka sa rozpadla a ja som sa pustila cez cestu. Nekonečné zebrie pruhy rozšliapané mnohými podrážkami ma viedli. Kde? Sama neviem. Semafor upokojil blížiaci sa hurikán v mojej hlave. Topánky hrdo kráčali, akoby vládli všetkému hmotnému. Zaliata svetlom, som cítila hltavé pohľady šoférov, ktorí študovali každú krivku môjho tela. Zrýchliła som. Keď sa moje nohy dotkli chodníka, znova ma prehltila tma. Pomaly ma prežúvala a vyplúvala medzi ľudí.

„Taká pekná slečinka a sama. To by sme mali napraviť. Nedáš si s nami pohárik? My nehryzieme!“ za chrbtom som počula smiech a vydychovanie cigaretového dymu. „Kde utekáš?“ Po koži mi prebehli zimomriavky.

Dav ma zmenšuje. Z výkladov na mňa vykukujú Vianoce. „Ešte je len október! Čo sa všetci zbláznili?“ šomrem si popod nos. „Odkedy sa rozprávaš sama so sebou?“ arogantne niekto prehovoril. Zdvihla som oči, či tá otázka patrila mne, ale nikoho som nevidela. „Ako vždy, s červeným rúžom,“ tak toto už muselo byť na mňa, či nie? Komu patrí ten hlas?

Cítim dotyk na zápästí. „Au, čo robíš?!“ Tieň ma strhne do najbližšej uličky. Stena mi poskytne stabilitu, ktorá sa stratila v prudkom pohybe. Teplo obmotané na ruke pulzuje. Pod lampou som ako terč. „No, konečne ťa vidím v celku. Ale si vyrástla, ty naša copaňa.“ Nemusím ho ani vidieť a viem si predstaviť jeho úškrn. Počkať, copaňa, tak mi predsa hovoril... „Daniel!“

DANIEL

Asi som blázon, keď sledujem úplne cudziu dámu. V hlave sa mi točili myšlienky, ako zas schytám kabelkou alebo ma nazvú „úchylom“ či „zlodejom“. Skutočnosť je taká, že som zbabelec, a to ma prenasleduje už niekoľko rokov. Po nociach sedím na balkóne a fajčím cigarety. Dym ladne bozkáva mesiac. Neviem, na čo čakám. Možno, že sa zamilujem do samoty a neskôr mi zlomí srdce.

Keď som bol mladší, nevedel som rozprávať pred ľuďmi. Cítil som, ako sa mi každé slovo šplhá krkom a niektoré sa neudržali, popadali do žalúdka. Bol to jed pre moje vnútornosti. Rozbehol som sa na toaletu a všetky tie slabiky nechal spláchnuť. Horká chuť ma prenasledovala roky. Kým som sa ju nesnažil zraziť na zem. Biť sa so strachom, je ako udieranie do stien. Ruky ti krvácajú. Farba sa ani len nelúpe. Len sa smeje tvojim háňkam. Obväzy zamotané pod podlahou sa ozývajú pri stretnutí s mojou váhou. Prach ich umlčal a steny ostali len pamiatkou na to, čo sa viac opakovať nebude.

Dvere do divadla zamykal vrátnik, keď som z nich vybehol ako zločinec. „Nesklamali ste ani dnes, pán Daniel, alebo mám hovoriť veličenstvo?“ fúzy mu tancovali nad perou. „Aj vám pekný večer!“ ten starček mi vie vždy zdvihnúť náladu.

Zatriasol mnou mráz. Koženka ma veľmi nezachráni pred chladom, ale aspoň vyzerám štýlovo. Trúbenie áut ma prebralo z omámenia. Poobzeral som sa naokolo. Zrenice mi ostali visieť na žene v čiernom kabáte. Vlasy sa jej hojdali po chrbte. Išla tak vznešene a zároveň bojazlivo. Otáčala sa, ako keby ju niekto sledoval. Zasmial som sa. Tie ženy vždy potrebujú zachrániť. Aj keď jediná vec, čo ju ohrozuje... Sofia! To nie je možné, však sa presťahovali pred rokom s rodinou do iného mesta. Čo by tu robila? Moje telo sa túžobne rozbehlo za ňou. Chcelo poznať, či je to skutočnosť alebo blud.

Jej lodičky klopotali. Nič iné som nepočul ani nevidel. Bol som omámený motýľom, ktorý trepotal krídlami na mojej bránici. Červená. Pootočila hlavu. V odraze bola ako umenie, ktoré by som si kúpil za všetky peniaze, čo mám. Zrazu tých motýľov bolo viac. Na každom rebre jeden. Som si istý, že je to ONA. Nebudem váhať. Tie večery, kedy žiaden parfum na vankúši nepatril jej, boli ako mučiarenň. Niečo si zamrmlala popod nos. „Odkedy sa rozprávaš sama so sebou?“ zahral som sa na drsného chlapa z baru, ale keď som videl jej zmätenosť, v okamihu som to ľutoval. To nič! Ešte nie je nič stratené. Motivoval som sa viac ako vo fitku. „Ako vždy, s červeným rúžom,“ pozerala sa dookola. Potom pokračovala, akoby to, čo som povedal, bola len mucha, ktorú odohnala. Ja nie som žiaden hmyz. Teraz alebo nikdy. Zadržal som dych, schmatol som ju a viedol do najbližšieho úkrytu pred svetom. Jednu ruku som mal pripravenú, keby neudržala rovnováhu. Vždy bola nemotornejšia.

3. miesto

Viktória Mesárošová

Tancujúce tiene

(Úryvok)

Zomieram na hodine ... slovenčiny, premýšľam, či moje činy ovplyvnili život tvoj tak isto ako môj.

Zamýšľam sa, či ublížili tebe, no mám pocit, že som ublížila sebe, lebo som o teba prišla, najradšej by som išla, hore do sveta snov, prechádza čosi hrozné mnou.

Prečo ťa stále milujem, prečo stále sebe sľubujem, že som láska tvojho života, prečo ma ovláda naša nahota?

Stále myslím na to, ako sa nám telá spojili, ako sa mi slzy ronili, keď si moje srdce zlomil, ako si moje túžby nakrmil, no ja stále myslím na teba, mala by som myslieť na seba, no ty si stvorenie úžasné, prečo je to také presné, prečo stále moje srdce plače, prečo moja duša pri pohľade na teba stále skáče?

Moje srdce sa mi pri tebe láme, môj rozum mi neustále klame, že som pre teba dostatočná, že som statočná, no všetci pravdu vieme, ďalej to už len vo mne drieme, že nikdy pre teba nebudem dosť dobrá, obloha je stále modrá, aj keď stále sa mračí, v mojej mysli sa niečo značí, myšlienky na teba ma pohlcujú, vysokú stavbu v hlave budujú, lebo sa ťa neviem vzdať, neviem, čo mám ešte tebe dať, aby si pochopil, že ťa celým srdcom milujem, niekedy možno ľutujem, no aj tak ťa chcem milovať, nechcem sa ti vzdávať, no viem, že ty sa vzdávaš, viem, že inú miluješ, ale ja si lásku tvoju, aj bolesť moju, vezmem so sebou do hrobu, aj keď budem mať inú podobu, ťa chcem ľubiť srdcom svojím, nechce sa mi to vysvetľovať citom mojím, tak ti vravím tu a teraz, mal by si dať na to dôraz, mal by si mať taký dojem, že ťa stále a vždy milujem.

Milujem ťa srdcom svojím, zamýšľam sa nad tým твоjím, že či sa po nociach trápi rovnako, či to máme obaja onakvo.

U mňa v noci sa plač izbou rozlieha, moja duša sa spolieha, že raz príde deň osudný, možno bude ten súdený, že mi lásku konečne vyznáš, možno moju dušu nakoniec spoznáš, lebo lásku v nej ti chcem ukázať, túžim ti ju preukázať a nie to len slovami, ukážme si ju telami, ktoré aj tak vždy skončia pri sebe, chcela by som dať lásku tebe, nie niekomu inému, takému ktorému by som lásku nebola schopná dať, niekedy si chcem život vziať a objaviť sa medzi anjelmi, medzi svojimi ideálmi, ideálmi твоjich žien, kedy budem láska tvoja konečná, nestačí ti, že som k tebe srdečná?

Tak sa už prestaň so mnou hrať, nebaví ma sa už snahou drať, radšej ma vyzleč a už nikdy neobleč, miluj ma noci celé, určite to bude skvelé, pomiluj každú časť môjho tela, je to tak veľa, čo by som chcela? Spojme sa láskou našou, preukážme si ju vášňou, ktorá v nás v pokoji spinká, nechcem nech ten zvonček cinká, lebo ja chcem takto už zostať navždy, kvôli tvojej láske by som bola schopná vraždy, len mňa miluj, prosím, zmätok v tvojej mysli zahasím, priznaj si, že ma miluješ, aj keď viem, že chvíľami ľutuješ, že som vôbec prišla do tvojho života, nechcem nech nás ovládne cudzota.

Zrazu sa predom mnou niečo mihlo, zrazu všetko stíchlo, moje srdce bije o dušu, keby som mohla, tak namočím pero do tušu, aby som spísala, že čo sa práve stalo, žeby sa niečo so mnou hralo?

Zrazu ty stojíš predom mnou, moja duša bola na kúsky väčšinou, no teraz v tvojom objatí stojím, mám pocit, že všetky rany zhojím, tak sa tu už nehraj, všetky boje so sebou už prehraj a pobožkaj ma konečne, strávme naše životy spoločne, lebo v tvojom objatí sa to oplatí, určite sa to aj vyplatí, lebo teplo z neho sála, chcem byť tvoja stála, chcem byť tvoja žena jediná, lebo ja som tá iná, tak už ku mne poď, oblečenie zo seba zhoď a nechaj plynúť naše vzdychy, zabudnime na všetky krachy, celé dni na mňa myslíš, strachy mi zo srdca zmizli, lebo teraz si tu a vyzliekaš každú časť môjho tela, konečne som lásku uvidela, ktorú si mi preukázal dotykmi, vždy lepšie než mojimi vzlykmi, ktoré nahradili vzdychy lásky, preskúmaj telo nevinnej krásky, lebo po tebe ja len túžim, nie je možné, že sa ťa nabažím, lebo ty si ako droga, moja láska k tebe je ako láska k prírode biológa, pobožkaj každú časť tela môjho, nech nič nezostane prázdne, noci bez teba pôsobia tak chladne, no už teraz chlad odišiel, ty si práve prišiel, keď ma nádej opúšťala, toľkokrát som to skúšala, no teraz ma už bozkami obmäkčí, moju myseľ trocha zmäkčí, nech som tvoja celá, pri sebe sa cítim úplná, tak už zostaňme v tejto chvíli, zlé myšlienky odbili bozky tvoje, milujem miesta moje, ktoré si už bozkami obohatil, všetko zlé si mi odplatil, tak už nechaj plynúť izbou vzdychy moje, tak isto ako tie tvoje, lebo takto chcem navždy byť, bez teba by som začala opäť hniť.

Oblasť tvorby najmladších autorov

Poézia

1. miesto

Izabela Bibzová

Nočná obloha

*jasná ako tvoje oči
keď sa do nich posadil mesiac
žiaria do diaľky
príťahujú si ma*

*natiahnem k nim ruku
keď ťa mám na dosah*

hasnú

*miznú ako hviezdy
po stretnutí
s ránom*

Mesiac

*ukladá moje slzy do kráterov
rád sa v nich kúpe
nočný kamarát
počúva príbehy
je mu jedno
že ich opakujem mnohokrát
svieti mi na cestu
keď sa strácam v snoch*

*vzdialený tisícky kilometrov
a predsa sa s ním necítim byť sama*

2. miesto
Marko Prosnan

Harryho párty
(Úryvok)

*Volá Harry, kamoš môj,
že má doma nový stroj.
Ja už sedím v lietadle
no a vtom mi napadne:
„Harry Potter, počuj veru,
idem k tebe na večeru.*

*Zavolať som Supermana,
ten sem letí už od rána.“*

*Povedal mi Harry:
„Bude párty, oslava, isto dobrá zábava.“
„A čo na to Hermióna?“
„S Ronom hrajú karty doma.
A to v Tajomnej komnate.“*

*Počkať! Kto je teraz na rade?
Žeby väzeň z Azkabanu
či Fénixov rád?
To vie kameň mudrcov,
tak letím na hrad.*

*Počkať – to je Rokfortská škola,
tak už musím ísť.
Harry mi volá,
že mám ihneď prísť.*

*Voldemortík ma z domu zdraví,
kričí na mňa: „Už som zdravý.
Založil som si firmičku,
zobral drahú pôžičku.“*

Ja mu na to: „Počuj, kámo, zastavím sa zajtra ráno.“

Oslava narodenín Harryho Pottera

*Harry v našej škole kričí:
„V telocvični mám oslavu!“
Za oknom Voldemort syčí
a chytá sa za hlavu.*

Zrazu vidím prekvapenie

Spider Man a Wonder Women

*nikto iný tu už nie je,
no rozmýšľam a zastanem.*

*Zrazu niečo zadunelo,
vstúpil sám Lord Voldemort,
zaklínadlo už aj znelo
Avada Kedavra či Holeyfort?*

3. miesto

Sofia Mária Danielovičová

sny

*odkladám do papúč
pri nočnom stolíku
ako moje básne
opatrne
každé písmenko osobitne*

*v noci mi uletia nad lampu
píšu príbehy
tie ktoré vlastním len ja
no niektoré vety sa zakotúľajú
do škáry pod dverami
tam ich rozdriape zabúdač
ako ľad po ktorom prejdú deti
s nabrúsenými korčuľami*

*neotvárajte okná
lebo vietor rozhádže
aj dobre uložené príbehy
nechcem o ne prísť*

žltá

*si farba svetla a nádeje
to ty vykúkaš spoza hôr skôr než vyjde slnko
narcis si ťa nesie v jarných šatách
no keď vädne vädneš s ním
v jeseni padáš s listami zo stromov
umieraš v dažďových dňoch*

jedinečná moja

Oblasť tvorby najmladších autorov

Próza

1. miesto

Nina Okšová

Omyla Checenná

(Úryvok)

Omyla Checenná ticho sedela v lavici a čakala, kým zazvoní. Potichu sa modlila, aby zazvonilo čo najskôr. Chcela totižto odtiaľ odísť čím skôr. Dnes sa necítila dobre. Obloha akoby súcítila s jej náladou, lebo bolo celý deň zatahnuté a vyzeralo to, že sa už-už rozprší. Círrn! Zazvonil zvonček. Všetci žiaci sa postavili a začali odchádzať.

„Nezabudnite si dopísať ten sloh! A musí byť minimálne na jeden a pol strany!“ zakričala za nimi všetkými učiteľka, ale Omyla zrejme bola jediná, ktorá ju počúvala.

„Tak čo Myl? Nejdeš teda s nami na obed a ani potom von?“ spýtali sa jej kamarátky.

„Nie,“ pokrútila Omyla nesúhlasne hlavou, „čaká na mňa doma mama. Máme dohovorený program.“

„A cez víkend?“ spýtali sa dievčatá s malou nádejou v hlase.

„To plánujem byť s otcom. Musím ísť. Ahoj!“ kývla rukou a vyšla čo najskôr von.

Samozrejme, že nemala žiadny program s mamou. Tá doma nebola a ani ju nečakala. A popravde, ani nechcela vedieť, kde vlastne je. No a otec už možno aj zabudol, že má dcéru. Odišiel od nich, keď bola Omyla ešte malá. Mama sa po odchode Omylinho otca, vždy po práci začala prechádzať a túlať kade-tade. Vždy, keď prišla Omyla domov, urobila si veci do školy a potom chodila mamu hľadať. Ak ju nenašla, odišla domov a čakala. Väčšinou do deviatej večer, vtedy mama zvykla prísť. Ale tento rok bol posledný na škole a potom mohla ísť študovať niekam ďaleko. Preč od mamy. A tak jej to už bolo jedno.

Vyšla zo školy a zhlboka sa nadýchla. Omyla milovala tento jesenný vzduch pred dažďom a búrkami. Pozrela na oblohu. Oblaky boli riadne tmavé. Vyzerali, že sa čochvíľa pretrhnú od toľkých slz vo vnútri. Že o chvíľu sa tá tmavá stena zrúti ako priehrada a na zem padne celé more kvapiek. Že tie oblaky už viac nebeských slz nezvládnu a za chvíľku ich tá ťažoba vody roztrhne. Pousmiala sa.

Aspoň niečo máme rovnaké pomyslela si.

I keď oblaky sú bez hlasov, ktoré sa prekrikujú o víťazstvo toho najhlasnejšieho.

Pomaly sa vybrala von z areálu školy. Kráčala, ani nevedela kam. Jednoducho šla tam, kam ju viedli jej nohy. Po chvíľke zastala v parku a sadla si na lavičku. Zavrela oči, a keď ich znovu otvorila, vypadla jej z jedného oka slza.

Nie! Nie! Nebudem plakať! Nesmiem...

Zdvihla prst, že si slzu utrie, no len čo sa jej dotkla, z oka jej vypadla ďalšia. Za sekundu i z druhého oka. A po chvíľke sa jej slzy sypali z očí tak rýchlo, že ich nestíhala chytať. Ticho ronila slzy na svoj kabát a snažila sa počúvať len zvuky zvonku a nie z hlavy.

Počula šuchot listov vo vetre. Tíšil ju a vravel, že to nič nie je, že môže plakať. Cítila studený vietor, ktorý jej studenými rukami sušil slzy a chladil jej červené líca od plaču. Cítila, ako jej vietor strapatí vlasy a hladí ju. A z očí padali slzy.

Padali, pretože Omyle chýbal jej otec. Padali, pretože Omyle chýbala jej mama. Padali, pretože bola jediná v triede, ktorú doma nikto nečakal. Padali a pomaly začali splývať so slzami z neba. Oblaky sa totiž začali trhať a kvapky padať. Ostatní by utekali domov, ale Omyla už bola na dážď zvyknutá. Bolo to celkom zábavné. Keď po prvýkrát zmokla, ochorela. Po piatykrát mala len jemnú nádchu a na desiatykrát jej dážď vôbec nijako nevadil. A odvtedy jej už od zmoknutia nikdy nič nebolo. S dažďom vždy splynula a spolu s oblakmi z nich išlo všetko zlé von. Tá bolesť. To silné chýbanie. Ten hlúpy pocit v hrudi. Tie hodiny strávené osamote v dome. Všetkého tohto sa zbavovala cez slzy.

2. miesto

Maxim Jozef Pisarcčík

Kiežby

(Úryvok)

Kiežby už niekto konečne napísal manuál pre rodičov pubertiakov, pre ktorých je existenčne, intelektuálne a všeobecne-rozvíjajúco potrebné zdokonaľovať si svoj potenciál hraním počítačových hier.

Pre dospelých sú internet a zvyšné médiá presýtené príručkami a poučkami, ako kŕmiť bábätká, ako si správne čistiť zuby, čo na lesk podlahy a čo na hemoroidy. Stravovací poradcovia, fit tréneri, blogeri, teenageri a už asi aj „kinderčatá“ radia v každom kroku, ako byť krásny, mladý, zdravý, štíhly – že od trávy fakt dobre trávi a iné tutovky.

A mamy! Dnešné mamy! Over Mamy!

A to doslova.

Veď to už ani nie sú ľudia – ale chodiace „všetkočofičídokázemsama“ technológie.

Peče celé Slovensko. Pečú všetky a každá ešte lepšie.

Na chalupe. Ako inak – všetky dekorácie od tých na WC až po tie v skleníku – home made.

Kváskuje sa. Ó, áno. Fotíme. Jasné. Zdieľame a chválime a chválime sa.

Tutovka.

Moja záhrada. Tí zelení chlapíci by čumeli, ako ovládajú názvy každej „buriny“. Ako eko bojujú s mravcami, voškami, slimákmi. Aké luxusné záhony šperkujú aj na 5 cm štvorcových. Aj versaillský záhradník by kukal.

Bio potraviny – vymieňajú cez plot bio vajička za bio ďatelinu a nespotrebované zemiaky.

A keď dovysavajú a už-už idú padnúť od únavy, tak, dievčatá, ideme!

Trampolíny, zumba, joga, chôdza, beh, bike, korčule a výzvy na hento a tamto.

No proste, jednoducho, teda vôbec nie jednoducho, komplikované Over

Mamy.

Ale to, aké je dôležité pre nás, „náštročných“, rozvíjať svoje logické, strategické, pohotové, komunikatívne a teamové schopnosti v rôznych bojových, automobilových, športových, logických, únikových PC hrách, to nezdôraznil nikto v žiadnej príručke pre rodičov.

Akonáhle si splním všetky školské povinnosti, absolvujem všetky športové krúžky, hodiny spevu, spevokolu, hudobnej náuky, gitary, literárno-dramatického krúžku a dokonale upracem izbu, a konečne, s obrovskou radosťou, láskou, nadšením a chuťou sadnem k play-ku zahrať si milovanú hru, ozve sa Over Mama:

Máš napísané úlohy?

Si naučený na zajtra?

Izba uprataná?

Taška vybalená?

Dres v praní?

Čo robí florbal na posteli?

Prečo ti kocúr žerie ponožku?

Nechceš jesť?

Pána, lavína ako z Mont Everestu. S tendenciou – za každú cenu nájsť čokoľvek, len aby som si nemohol vychutnať chvíľu víťazov držiacich v rukách ovládač.

Každý deň to isté.

Kedy konečne pochopí, že pre nás – pubertiakov je táto chvíľa ako óda na radosť.

Ako jej šálka kávy na raňajky.

Ako nové lodičky na 300 centimetrových opätkoch...

Ako veľkosť oblečenia XXXXXXXXXXXXXXXXXXXSSSSSSSSSS.

Ako depka kamošky na sieťach, že sa nepodaril krémeš...

Ako... Panebože, to nemá význam.

Nepochopí.

3. miesto

Veronika Caleková

Veľká dobrodružná výprava

(Úryvok)

Bol krásny deň a deti Lucy, Tim, Soni a Ado sa hrali na schovávačku. „Tim, počítaš!“ zvolal Ado a rýchlo sa bežal niekam skryť. Soni si tiež bežala pohľadať nejaký úkryt. Lucy si však chcela nájsť veľmi špeciálnu skrýšu, a preto sa vydala naprieč celým domom. „Schovať sa do skrine či niekam inam?“ rozmýšľala, až sa nedopatrením dostala do izby, kde ešte nikdy nebola. Zvedavo izbu skúmala a najprv si nevšimla nič zvláštne. Potom však na podlahe objavila malý výčnelok. „Podťe všetci sem, rýchlo! Niečo som našla.“ Deti nechápavo pribehli do izby, no až keď si všimli podlahu, pochopili, prečo museli prerušiť schovávačku. Lucy sa nedočkavo dotkla výčnelku a pritom ho potlačila. V tej chvíli sa podlaha začala prepadávať a vytvoril sa otvor, do ktorého sa poskladali schody. „Tajná chodba!“ vykrikol Tim a začal opatrne zostupovať dole. Ostatné deti išli pomaly za ním. Chodba bola nejasná, ale napriek tomu tam prenikalo trochu svetla. Išli potichu, až došli na koniec, kde bol veľký obraz. „Slepá ulička,“ zvolala smutne Soni. Ostatní sa otočili, že sa vrátia naspäť, keď utom Lucy podišla k obrazu a jemne sa ho dotkla. „Vyzerá ako mapa nášho mesta,“ šepala. S otvorením dverí vypadol spoza obrazu nejaký list. Soni ho zachytila a začala čítať. Stálo v ňom: Ahoj!, hocikto, kto tento list číta a má odvahu prísť až sem. Už veľmi dlho pracujeme na jednom vynáleze – ČASOSTROJI, no nevieme ho dokončiť. Pomôžte nám! Možno sa vám zide príručka. Je dole. „Hmm, kto to asi mohol napísať?“ zamyslela sa, keď dočítala záhadné riadky. Lucy si zrazu niečo všimla. „Pozrite! To je mamičkinu písmo!“ neverila vlastným očiam. Koniec tejto doby, prítomnosť nájdená, budúcnosť a minulosť neobjavená, denník stratený, vynález nedokončený. Všetci zostali ticho stáť. Napätie medzi nimi by sa dalo krájať. „Ale čo ďalej?“ opýtal sa Tim, ktorý toto ticho už nemohol vydržať. Lucy obrátila list. „Je tu mapa,“ vysvetlila. „Mapa k Časostroju!“

Deti sa vydali podľa mapy na cestu. Čím ďalej kráčali, tým viac nových vecí objavili. Všade naokolo boli samé vynálezy, zdalo sa, akoby sa nepoužívali už celé roky. „Vyzerá to tu ako dielňa vynálezcov,“ povedala, Soni rozmýšľajúcu. Zakrátko došli k veľkej kope plnej náradia a súčiastok, ktorá sa ako vysoká hora týčila až po strop. „Nerozumiem tomu, podľa tejto mapy by mal byť Časostroj priamo tu,“ ukázala na hromadu. „Možno je celé naše putovanie úplne nanič,“ povedal sklamane Tim, „mali by sme sa vrátiť.“ „Počkajte!“ zvolala Lucy a začala liezť na náradie. Soni sa pustila za ňou. „Za tou kopou niečo je! Musíme všetko odhrabať!“ pochopila. Keď sa im

to s veľkou námahou podarilo, odhalili dvere. Otvorili ich. Zvedavo vošli do miestnosti, uprostred ktorej našli niečo veľké. „Našli sme ho!“ zvolala Lucy nadšene. Zamierili k Časostroju. Na displeji blikala kontrolka. „Podľa toho listu nie je dokončený.“ „Mali by sme ho skúsiť dokončiť my,“ dodal Tim a prezeral si stroj času. „Niekde by mal byť návod.“ „Ten návod!“ spomenula si Lucy a pozrela sa do listu. Dole bola iba kopa papierov s nákresemi vynálezov, uprostred ktorých trčalo niečo malé. Lucy to opatrne vytiahla. Na prednej strane bolo napísané: PRÍRUČKA. Deti v nej horlivo začali listovať. Upútal ich vrch, kde sa nachádzalo množstvo hodín rozličných veľkostí. Každé sa točili rovnako, len jedny nie. „Niečo s tými hodinami nie je v poriadku. Myslím, že v tom je pes zakopaný,“ povedal Ado a priniesol si stoličku, aby dal dole tie nesprávne hodiny. „Netuším, ako sa toto opravuje,“ dodal sklamane. „Možno niekde v príručke nájdeme návod na opravu.“ Na opravenie hodín však potrebovali správne náradie. To nebol vôbec problém, za dverami ho bola celá kopa. Opravili pokazené súkolie v hodinách a dali ich naspäť. Kontrolka prestala blikat a na displeji sa objavili číslice. Nemohli uveriť, že vynález nefungoval iba kvôli pokazeným hodinám! Podľa príručky potom zadali potrebný kód. Podarilo sa! Dokončili Časostroj! Lucy zamierila k dverám vo vnútri. „Hej, Lucy, počkaj, neviem, či by si...“ varovali ju opatrne znepokojení Ado, Soni a Tim. Lucy ich prerušila: „Tak podťe, mali by sme zistiť, prečo bolo na tom liste mamičino písmo a...“ Vtom sa za ňou zabuchli dvere. Ostatní však nestihli vojsť dnu. „Čo teraz?“ opýtal sa Ado. „Musíme ísť za ňou a priviesť ju späť!“ povedala Soni a zamierila ku dverám.

Lucy sa ocitla v minulosti. Všade okolo seba videla rôzne spomienky. Jej pozornosť upúťali chlapec a dievča, ktorí vyrábali rôzne veci. Dielňa jej prišla povedomá, akoby ju už niekedy videla. Teraz jej bolo všetko jasné. Naši rodičia boli vynálezcovia! Prekvapená Lucy kráčala ďalej.

Tim, Ado a Soni sa ocitli na akomsi neznámom mieste. „Elektráreň na roztomilosť? Mesačné panely? Autá na bublinkový pohon? Korčule z kolies bicykla? Čo je toto za miesto?“ Odkiaľsi sa ozval slabý hlas: „Ďaleké svetlo budúcnosti.“ „Ale ako v tomto svete nájdeme Lucy?“ Svet budúcnosti bol naozaj veľký, deti nevideli konca - kraja. „No nezačneme od ničoho,“ dodala Soni.

Lucy zatiaľ kráčala tajuplným svetom, keď jej zrazu niečo spadlo do ruky. Náhrdelník. Skúmavo si ho prezerala a nevedome stlačila jedno tlačidlo. Vzápätí sa pred ňou zjavili ostatní. „Lucy! Kde si bola? Ako sme sa sem dostali?“

Keď im všetko vysvetlila, spoločne sa vydali na tajuplnú cestu do neznáma v snahe zistiť, prečo sa ich rodičia rozhodli zostrojiť stroj času.

